

Stjørdal kommune

Styrket kvalitet

Sammen
om å få det til

Helhetlig kvalitetssystem for Stjørdalsbarnehagen

Stjørdal kommune
2021-2025

Innholdsfortegnelse

Bakgrunn for satsingen	3
Utviklingsprosessen	4
Trygg før 3	6
Hvorfor satse på et kvalitetsløft i barnehagen?	7
Hva er barnehagekvalitet?	8
Hva er CLASS?	11
Sammen om å få det til – Styrket kvalitet	12
Mål	12
Delmål	12
Prinsipper for innhold og organisering:	12
Innholdet i “Sammen om å få det til – Styrket kvalitet”	13
Deltakelse	14
Rollebeskrivelse	14
Årshjul 2022/2023 for Pulje 2	16
Vurdering	17
Rullering	17
LITTERATURLISTE	18
Avtale med eier/styrer Class.	21

Bakgrunn for satsingen

Politisk og administrativ ledelse i Stjørdal kommune prioriterer tidlig innsats ved å styrke barnehagene, grunntjenesten som jobber med små barn hver dag. Etat oppvekst, PPT, enhet barn og ungdom, hverdagsmestringsteamet og forskere ved Regionsenteret for barn og unges psykiske helse, region midt (RBUP Midt) har valgt en intervensjon som har fokus på samspillskvaliteten mellom barn og barnehageansatte. Gjennom en langsiktig satsing med økonomisk støtte vil vi utforme en modell for systematisk, barnehagebasert kompetanseutvikling og kvalitetsarbeid, et helhetlig kvalitets-system for å styrke tilbudet til alle barnehagebarn i kommunen.

Siden 2013 har oppvekstområdet i Stjørdal hatt «Sammen om å få det til – et mer inkluderende utviklingsmiljø» som grunnleggende strategi i kvalitetsutviklingen. Strategiarbeidet har sterkt fokus på å fremme og styrke en inkluderende praksis i barnehager og skoler i Stjørdal, der klare felles kjerneverdier og målsettinger for hele organisasjonen kommuniseres og vises i praksis. Et viktig mål er å styrke kvaliteten i det ordinære, allmennpedagogiske arbeidet, sikre større helhet og sammenheng gjennom hele utdanningsløpet, fra 0-16 år, større grad av tverrfaglig arbeid, og et sterkt fokus på hva som er kjernen i samfunnsoppdrag vårt, hvilke verdier og holdninger skal ligge til grunn for vårt arbeid- hva god kvalitet i tjenestene skal være for barn og elever i Stjørdal. Det er arbeidet aktivt med forankring i politisk og administrativ ledelse i kommunen og i den enkelte enhet. Det er gjennomført kontinuerlige refleksjons- og læringsprosesser i den enkelte enhet med involvering av hele personalet. Ansattes handlinger avhenger av verdier og holdninger. Ansatte med god kompetanse og nære relasjoner til barna og elevene er avgjørende for at vi får et inkluderende og godt utdanningsløp for alle (Meld. St.6). Det er et mål at alle barn og elever skal oppleve god tilrettelegging og et inkluderende fellesskap i sitt ordinære tilbud.

Gjennom deltakelse i forskningsprosjektet «Trygg før 3» har barnehagene i Stjørdal opparbeidet seg et eierskap til, og et ønske om videre plan for implementering og systematisk kvalitetsarbeid, vurdering og utvikling av barnehagetilbudet. For at vi skal kunne utvikle et helhetlig system for å styrke kompetanse og kvalitet i barnehagen, er det nødvendig med strukturell og faglig støtte.

Barnehageområdet, PPT og fysio -og ergoterapitjenesten har en aktiv rolle i arbeidet, med sertifiserte observatører/mentorer (i kvalitetsmålet CLASS Toddler og CLASS Pre-K), som veileder i nettverk for de pedagogiske lederne i barnehagene. Satsingen er viktig i arbeidet med å nå målet om styrket samarbeid på tvers av fagområder, sterkere lag rundt barna, og gode helhetlige tilbud for alle barn. Jfr. Meld. St. 6 (2019-2020) Tett på - tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO.

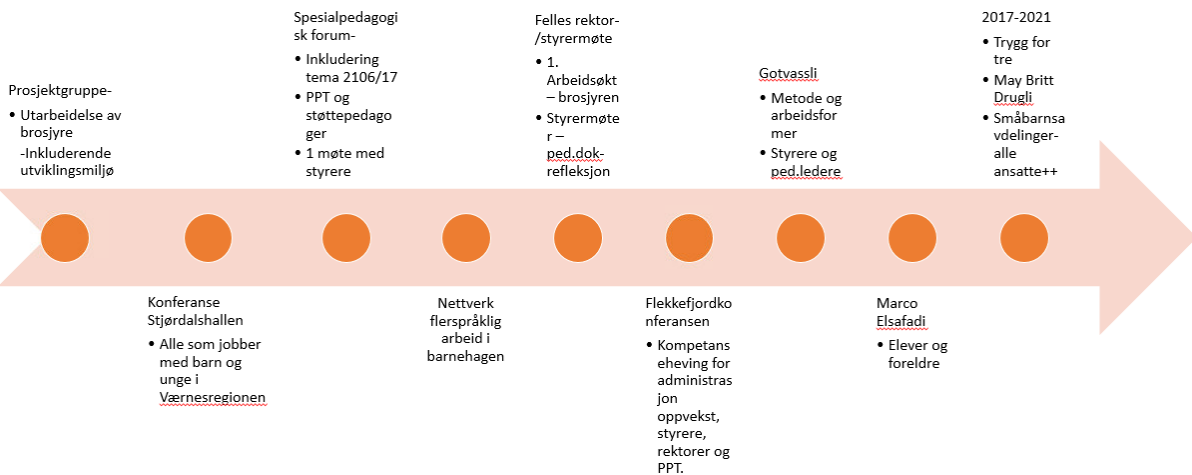
Kompetansetiltakene er barnehagebaserte, i tråd med [Kompetanse for fremtidens barnehage](#), og skal bidra til å realisere rammeplanens intensjoner og krav.

Det er også i tråd med [0-24 SAMARBEIDET - tidlig innsats for barn og unge](#) som det satses på fra regjeringens side. Vår satsning bygger på forskningsbasert kunnskap om hva som utgjør god prosesskvalitet i barnehagene, og hvordan slik kunnskap kan overføres til praksis på en måte som kommer barna til gode. I videreføringen og utviklingen av et kvalitetssystem for barnehagen, implementerer vi gruppebasert veiledning med utgangspunkt i CLASS (Pianta mfl. 2012) både for småbarns- (CLASS Toddler) og storbarnsavdelingene (CLASS Pre-K). Kvalitetssystemet er også sterkt inspirert av Sandnes kommune sin satsing «Den utviklingsstøttende barnehagen».

Utviklingsprosessen

Utviklingsprosessen 2016-2017

Utviklingsprosessen 2017-2018

○ TRYGG FØR 3

2-årig prosjekt med mål om kvalitetsutvikling i barnehage

● HØSTEN 2017/ VÅREN 2018

- **Rekruttering** av barnehager
- **Samtykker** fra foreldre
- **Opplæring** av observatører og mentorer

● HØSTEN 2018

- **Fagdager** til ansatte i 2018-gruppen
- **Spyttprøver** av barna
- **Spørreskjema** til foreldre og ansatte
- **CLASS observasjon** av samspill i barnehagen
- 2018-gruppen jobbet med **CLASS**
- **Veiledning**

● VÅREN 2019

- 2018 gruppen jobbet med **CLASS**
- **Veiledning**
- **CLASS observasjon** av samspill i barnehagen
- **Spørreskjema** til foreldre og ansatte

● HØSTEN 2019

- **CLASS observasjon** av samspill i barnehagen
- **Fagdager** til ansatte i 2019-gruppen
- Ansatte jobbet med **CLASS**
- **Veiledning**

● VÅREN 2020

- **Observasjon** av samspill i barnehagen
- Ansatte jobbet med **CLASS**
- **Veiledning**
- **Spørreskjema** til foreldre og ansatte

● HØSTEN 2020

- **Videreføring** av Tf3
- **Analyse** av data
- **Publisering** av resultater

↓
FØLG MED PÅ TF3.NO

● 2021

- **Formidling** om Tf3 til andre kommuner
- **Avslutningskonferans**
- **Publisering** av resultater

↓
FØLG MED PÅ TF3.NO

Trygg før 3

Forskningsstudier de 10 siste årene har vist at barns erfaringer, hjemme og i barnehagen, betyr mer for hjernens utvikling og videre psykisk og fysisk helse enn man tidligere har trodd. Barn er spesielt påvirkbare de første leveårene. Med verdiene i «sammen om å få det til» som grunnlag for det videre kvalitetsarbeidet, ønsket Stjørdal kommune å rette særlig fokus på økt kvalitet i barnehagetilbudet til de yngste barna i barnehagen, og tok derfor initiativ til å delta i forskningsprosjektet Trygg før 3.

Trygg før 3, som startet opp i 2017, er et samarbeid mellom Regionsenter for Barn og Unges Psykiske Helse (RBUP) region Øst og Sør, Handelshøyskolen BI og Regionalt Kunnskapsenter for Barn og Unge, NTNU, region Midt-Norge. Prosjektet ledes av pedagoger, psykologer og forskere. Prosjektet er tildelt midler fra Norges Forskningsråd. Prosjektet ledes av psykologspesialist/forsker Elisabeth Solheim Buøen i RBUP øst og sør, professor May Britt Drugli i RKBU-Midt og førsteamanuensis Ratib Lekhal ved BI.

Hele 183 småbarnsavdelinger fordelt på 81 barnehager fra 7 kommuner eller bydeler i Oslo-regionen og Midt-Norge, deltok i forskningsprosjektet. Det utgjør totalt 1598 barn og 828 ansatte. I Stjørdal deltok 32 avdelinger fordelt på 18 private og kommunale barnehager i prosjektet.

Formålet med forskningsprosjektet Trygg før 3 var å utvikle og teste effekten av en modell for å heve samspillskvaliteten på småbarnsavdelinger, hvorvidt kvalitetsheving av barnehageansattes arbeid med 1- og 2-åringer kan virke forebyggende og fremmende på barnas utvikling og psykiske helse. Prosjektet omfattet observasjoner med fokus på hva ansatte gjør og sier i samspill med barna, en tilbakemelding med avdelingens styrker og mulige forbedringsområder, refleksjon og veiledning skreddersydd til den enkelte avdeling.

Det er holdt flere fagdager for alle ansatte som handler om hvordan relasjoner kan tilpasses barns typiske utvikling i ett- og toårs alder, med utgangspunkt i oppdatert kunnskap til ansatte om utviklingspsykologi og småbarnspedagogikk. Gjennom disse aktivitetene er det gitt en felles kunnskapsplattform og et felles språk- et enda bedre utgangspunkt for arbeidet som gjøres på avdelingen i løpet av barnehageåret.

For foreldre er det i prosjektet utviklet materiale om 1- og 2- åringers typiske utvikling og hvordan de kan støtte den. Alle ansatte og foreldre har også hatt tilgang til prosjektets nettside, for å kunne lese mer om hva det jobbes med på avdelingen.

De første dataene fra forskningsprosjektet viser svært positive resultater. De første resultatene viser at arbeidet med CLASS i de barnehagene som deltok i 2018-gruppa har hatt positiv effekt på samspillskvaliteten på avdelingene for alle dimensjonene det er arbeidet med, og i særlig stor grad på de tre siste dimensjonene som handler om støtte til læring og utvikling.

Hvorfor satse på et kvalitetsløft i barnehagen?

Barns trivsel og utvikling i barnehagen er målet for alt kvalitetsarbeid i barnehagesektoren. Dette målet er uttrykt i barnehageloven og Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

Det er store variasjoner i kvaliteten på barnehagetilbudene, og målet med kvalitetssystemet er å bidra til et mer likeverdig barnehagetilbud for alle barn gjennom å gi støtte til systematisk vurdering og utvikling av kvalitet i barnehagen.

Rammeplanen gir tydeligere føringer for hvordan eier, styrer, barnehagelærere og andre ansatte skal arbeide for at alle barn skal få et barnehagetilbud av høy kvalitet. Oppfyllelse av samfunnsmandatet i tråd med barnehageloven og rammeplanen krever kompetente ansatte i alle ledd (Strategi-Kompetanse for fremtidens barnehage 2018-22- Kunnskapsdep.).

Kompetansestrategien gir føringer på fire prinsipper som skal ligge til grunn for utvikling, organisering og innhold i kompetanseutviklingen:

- Kompetansetiltakene skal bidra til å realisere rammeplanens intensjoner og krav.
- Barnehagens eier og ledelse skal legge til rette for kompetanseutvikling for alle ansatte.
- Individuelle og kollektive kompetansetiltak skal ses i sammenheng.
- Aktørene i barnehagesektoren skal samarbeide om kompetanseutvikling.

Fire tematiske satsingsområder gir overordnede føringer for kompetanseutviklingen i barnehagesektoren. Områdene er forankret i rammeplanen og gir rom for å vurdere lokale kompetansebehov. Satsingsområdene er:

- barnehagen som pedagogisk virksomhet
- et inkluderende miljø for omsorg, lek, læring og dannelse
- språk og kommunikasjon
- barnehagens verdigrunnlag

Hva er barnehagekvalitet?

Begrepet «kvalitet i barnehager» er et komplekst begrep som dekker flere aspekter ved barn og ansattes hverdag i barnehagen. Ordet «kvalitet» kommer av latin og betyr beskaffenhet. Store Norske Leksikon skriver følgende: «Norsk Standard, NS-EN ISO 9000, definerer kvalitet som i hvilken grad en samling av iboende egenskaper oppfyller behov eller forventning som er angitt, eller brukerens krav og forventninger. Et fenomen er hva det er i kraft av sine kvaliteter og med den betraktning kan et fenomen ses og beskrives ved dets kvaliteter». I en omformulering av ISOs definisjon, som den fremgår i en rapport om kvalitet utarbeidet til Barne- og familiedepartementet i 2005 defineres kvalitet i barnehagen slik: «Kvalitet er helheten av egenskaper en barnehage har, som vedrører barnehagens evne til å tilfredsstille barns, foreldres og samfunnets uttalte og underforståtte behov.» Her defineres altså kvalitet som oppfyller både eksplisitte og implisitte krav fra barnehagens brukere og omverden.

Barnehagekvalitet kan deles inn i fire typer av kvalitet: strukturell kvalitet, prosesskvalitet, innholdskvalitet og resultat-kvalitet. De forskjellige typene av kvalitet opererer ikke uavhengig av hverandre, men i samspill.

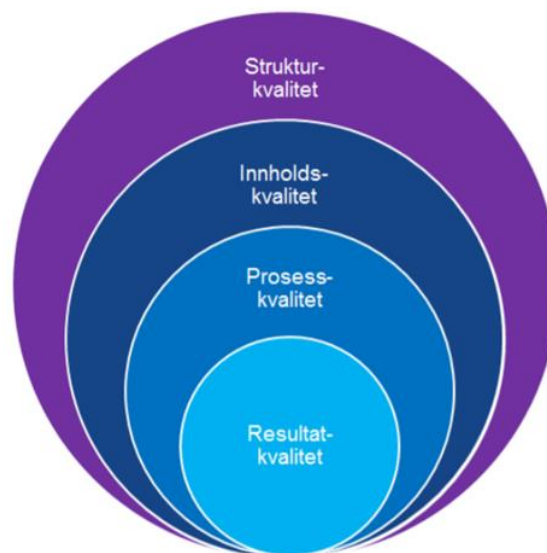

Fig.1 Modell over kvalitetstyper

Strukturell kvalitet handler blant annet om antall ansatte, personalets utdanning, gruppestørrelse, voksen-barn ratio, fasiliteter og ressurser i barnehagen (bl.a. lokaler, utearealer og arbeidsrutiner). Strukturelle komponenter er i høy grad styrt av ting utenfor barnehagen eksempelvis økonomi, politiske beslutninger og tilrettelegging av utdanning. Strukturelle komponenter har også en indirekte påvirkning på barnet ved å tilrettelegge et godt grunnlag for forbedret læringsmiljø. Strukturell kvalitet kan forstås som en nødvendig, men ikke tilstrekkelig betingelse for gode barnehager. Utvikling av barnehagens innholdsmessige kvalitet krever mer enn gode rammebetingelser (Barne og Familiedepartementet 2005).

- Godt utdannet personale som er engasjert i sitt arbeid med barn
- Fasiliteter som er tilrettelagt for et godt lærings- og utviklingsmiljø

- Gruppestørrelse som gjør det mulig for de voksne å samhandle godt med barna
- Personalutvikling som sikrer kontinuitet, stabilitet og forbedring

Prosesskvalitet handler om kvaliteten på voksen-barn relasjon og kvaliteten på det pedagogiske innholdet. Sagt på en annen måte handler prosesskvalitet om kvaliteten på de opplevelsene og samspillserfaringene barnet har hver dag i barnehagen (Layzer & Goodson, 2006).

- Ansatte som er varme, støttende og omsorgsfulle
- Ansatte som er oppmerksomme på barnets behov
- Ansatte som responderer på barns verbale og non-verbale signaler
- Ansatte som stimulerer barns nysgjerrighet og ønske om å lære

Det er særlig prosesskvalitet i form av varme, sensitive og stimulerende personal-barn relasjoner som er den viktigste ingrediensen i barnehagekvalitet, særlig for de minste barna, og som har vist seg å påvirke førskolebarns mentale helse, trivsel og utvikling også lenge etter at barna har sluttet i barnehagen (NICHD ECCERN, 2002).

Et positivt personal-barn samspill innebærer også at barna får støtte til sitt samspill med andre barn. Slike samspill i barnehagen vil legge et grunnlag for senere utvikling og læring.

God prosesskvalitet ser ut til å være spesielt viktig for sårbare småbarn, som trenger ekstra støtte når det gjelder den tidlige sosio-emosjonelle utviklingen (Drugli, Onsjøen 2021). Et eksempel fra stressforskningen i Tf3 kan illustrere viktigheten av personal-barn relasjonen (Nystad et al., 2021). Stipendiat, Kathrin Nystad, har undersøkt et underutvalg av de barna som deltok i Trygg før 3 og målt deres kortisolnivå ved oppstart i barnehagen. Barnas stressnivå er klart forhøyet de første dagene alene i barnehagen. Den første uken alene i barnehagen er krevende for barn, og de aller yngste barna synes å trenge noe lengre tid på å venne seg til barnehagen.

Trygge personal-barn relasjoner (dvs. god prosesskvalitet) demper imidlertid en slik økning i kortisol. Økning i kortisol over tid kan være negativt for barnets utvikling. Nyere forskning viser at kvaliteten i stor grad varierer fra barnehage til barnehage, også i Norge (Lekhal et al., 2013; Barnehage.no, 2015). Foreløpige funn tyder også på at Norge i en internasjonal sammenheng vurderes å jevnt over kun ha middels god barnehagekvalitet (Barnehage.no, 2015).

I Norge har vi utfordringer med å få utdannet nok pedagoger, og det stilles ingen minimumskrav til relevante kvalifikasjoner for å kunne jobbe i barnehagen i dag for øvrig personale. I Stjørdal er det god tilgang på pedagoger i dag, og det er også mange som har bakgrunn som barne- og ungdomsarbeider.

Med bakgrunn i [Meld.St.6](#) satte regjeringen høsten 2020 i gang et nasjonalt kompetanseløft for spesialpedagogikk og inkluderende praksis som skal driftes over en tiårsperiode. Tidlig innsats, laget rundt barnet, god tilgang til spesialpedagogisk kompetanse og kompetanse om inkluderende praksis er viktige stikkord for satsingen.

Dette satses det på også gjennom. [0-24 SAMARBEIDET - tidlig innsats for barn og unge](#) og dette vil også ha betydning i vurderingen av hvordan vi bør organisere og strukturere arbeidet.

Ut fra scorene gjort i juni 2018 ser vi at mange avdelinger (barnehager) i Stjørdal har middels kvalitet, men forskningen viser at de som har jobbet systematisk med CLASS har økt sin kvalitet (18-gruppa)

fra middels til høy kvalitet på de fleste dimensjonene som handler om emosjonell støtte, og fra lav kvalitet til middels kvalitet på støtte til læring og utvikling. Dette viser at det gode grunner til å fortsette arbeidet. Arbeidsmetodene er svært godt mottatt ut i barnehagene, og det gis tydelige signaler fra styrerne og ped.veilederne som har deltatt i studien, om at de sterkt ønsker å kunne videreføre arbeidet på avdelingene og i hele barnehagen. Joyce & Showers (2005) har vist at endringsarbeid også har størst effekt dersom man kombinerer undervisning med både trening og veiledning i praksisfeltet, noe som er inkorporert i " Sammen om å få det til- styrket barnehagetilbud.

Innholdskvalitet betegner barnehagens «indre kvalitet» og innholdet i barnehagens virke som blant annet omhandler på hvilken måte og i hvilken grad det leves opp til kravene i rammeplanen. Rammeplanen for barnehager gir retningslinjer for kvalitetsarbeid og kvalitetsutvikling i barnehagene ut fra hva vi kan kalle innholdmessig kvalitet. I norske barnehager fungerer rammeplanen som en bestemmelse for hvilket innhold barnehagene skal ha, og syv fagområder er definert som områder hvor barnehagen skal gi barna grunnleggende kunnskaper innenfor. Disse er: 1) Kommunikasjon, språk og tekst, 2) kropp, bevegelse og helse, 3) kunst, kultur og kreativitet, 4) natur, miljø og teknikk, 5) etikk, religion og filosofi, 6) nærmiljø og samfunn og 7) antall, rom og form.

Resultatkvalitet er hva vi ønsker å oppnå med kvalitetsarbeidet, og det er knyttet opp mot mål i lov og rammeplan; her definert som barns trivsel og utvikling. Resultatkvalitet henger sammen med kvaliteten av de daglige prosessene i barnehagen. Barnehagelæreres kompetanse og evne til å arbeide profesjonelt i praksis bidrar til å understreke sammenhengen mellom strukturell kvalitet, prosess, innhold- og resultatkvalitet.

Hva er CLASS?

CLASS baserer seg på observasjoner med fokus på hva ansatte gjør og sier i samspill med barna, og en tilbakemelding om avdelingens styrker og mulige forbedringsområder.

Kvalitetsmålet heter Classroom Assessment Scoring System (CLASS) og observasjon, skåring og veiledning gjennomføres av sertifiserte observatører og mentorer. Ped.ledere i den enkelte avdeling gis opplæring og veiledning i CLASS, og gir veiledning til alle ansatte på sin avdeling/gruppe. CLASS er utviklet for ulike aldersgrupper, og hovedfokuset i barnehageversjonen er hvordan voksne tilrettelegger omsorgs- og læringsmiljøet for å fremme barnets trivsel, trygghet, læring og utvikling. I Stjørdal vil vi benytte CLASS Toddler for småbarnsavdelingene og CLASS Pre-K for storbarnsavdelingene.

CLASS er forskningsbasert

- Classroom Assessment scoring System (CLASS; La Paro, Hamre, & Pianta, 2012) er en standardisert observasjonsmetode for systematisk vurdering av kvalitet på omsorgs- og læringsmiljøet i den enkelte barnehageavdelingen. Metoden bygger på en omfattende litteraturgjennomgang i tillegg til skalaer som er brukt i den store internasjonale barnehagestudien National institute of Child Health and Human Development (NICHD) Study of Early Care Research Network (NICHD ECCERN, 2002; La Paro, Payne, Cox & Bradley, 2002).
- CLASS er prøvd ut i mer enn 150 studier, også i tidligere norske studier. CLASS er blant annet benyttet av forskere ved Læringsmiljøsentret i CIESL-studien, og Sandnes kommune har utviklet et helhetlig system for å styrke kompetanse og kvalitet i barnehagen, der CLASS brukes som observasjonsmetode for systematisk vurdering av kvalitet på omsorgs- og læringsmiljøet i den enkelte barnehageavdelingen, Den utviklingstøttende barnehagen i Sandnes.

CLASS Toddler består av åtte samspilldimensjoner fordelt på to hoveddomener; «emosjonell og atferdsmessig støtte» som går på det som fremmer den sosio- emosjonelle utviklingen, og «støtte til læring og utvikling» som handler om i hvilken grad barna opplever stimulering, mestringsstøtte og språkstøtte i hverdagsaktiviteter.

CLASS Pre-K består av ti dimensjoner, fordelt på tre hoveddomener; emosjonell støtte, organisering av avdelingen og tilrettelegging for kognitiv utvikling og læring.

Forskningen på CLASS i CIESL-studien viser blant annet at elever som har gått i klasser med høy kvalitet målt med CLASS har bedre faglige og sosiale ferdigheter.

Sammen om å få det til – Styrket kvalitet

Avtale mellom kommuneledelse og styrer/enhetsleder- ståstedsanalysen som utgangspunkt.

- Velge ut to-tre dimensjoner som barnehagen forplikter seg å jobbe med etter prinsippene i arbeidsmodellen (TF3, den utviklingsstøttende bhg). Barnehagen jobber med dimensjonene gjennom året.
- Lager mål/tiltaksplaner etter modell fra kvalitetskjennetegnene.
- Melder tilbake til kommuneledelsen/kommunaldirektør- gjennom en årlig rapport.
- Det skal synes i barnehagens årsplan hva man jobber med.

Mål

- Sikre alle barn i Stjørdal et barnehagetilbud av høy kvalitet.
- Kvalitetsutvikling i barnehagen innebærer en stadig utvikling av personalets kompetanse.

Delmål

- Implementere et felles system for arbeid med kvalitet og barnehagebasert praksis i tråd med lov og forskrift
- Sikre likt tilbud og høy kvalitet i barnehagene i kommunen
- Utviklingsarbeidet skal gjøre en positiv forskjell for barna
- Kvalitetssikre utøvelsen av allmennpedagogikken

Prinsipper for innhold og organisering:

- Kompetanseutviklingstiltakene skal bidra til å realisere rammeplanens intensjoner og krav
- Barnehagens eier skal legge til rette for kompetanseutvikling for alle ansatte
- Individuelle og kollektive kompetansetiltak skal ses i sammenheng
- Aktørene i barnehagesektoren skal samarbeide om kompetanseutvikling - regionale samarbeidsfora vil være viktige arenaer for samarbeid

Innholdet i «Sammen om å få det til – Styrket kvalitet»

Satsingen kan beskrives som barnehagebasert kompetanseutvikling. Hensikten med barnehagebasert kompetanseutvikling er å utvikle barnehagens samlede kunnskap, holdninger og ferdigheter og bevege barnehagen fra individorientert til kollektiv kompetanseutvikling (Gotvassli, 2017).

Kompetansehevingstiltak er rettet mot hele personalet. Gjennom barnehagebaserte tiltak som har en forankring i den pedagogiske ledelsen (pedagogisk leder og styrer), legges det til rette for felles læring og faglig utvikling for hele personalgruppen i barnehagen. Barnehagebaserte tiltak er med på å gi en felles forståelse for barnehagens overordnede mål, som gjør at det blir lettere å gjennomføre utviklingsarbeid som kan øke kvaliteten i barnehagens innhold. Alle ansatte vil få økt kompetanse innenfor områder som er avgjørende for at barnehagen skal oppfylle sitt samfunnsmandat og bidra til tidlig innsats.

Systemet er lagt opp helhetlig og opplæringen følges opp med veiledning og trening i barnehagen. Det er tatt utgangspunkt i implementeringsteori og kunnskap om hvordan voksne lærer best. Ansatte får mulighet til å tilegne seg kunnskap både som gruppe og som enkeltpersoner med tilpasset veiledning. I tillegg gis strukturell støtte fra Stjørdal kommune.

For barnehagene består satsingen av 3 hovedelementer:

- 1) Felles kunnskapsplattform gjennom fagdager
- 2) Observasjon av omsorgs- og læringsmiljø i avdelingene av ekstern observatør, samt skriftlige tilbakemeldings- rapporter og muntlig tilbakemelding til avdelingen, ved hjelp av Classroom Assessment Scoring System (CLASS; La Paro, Hamre, & Pianta, 2012).
- 3) Veiledningsmateriell fra TF3, eget utviklet veiledningsmateriell og avdelingsvis oppfølging/veiledning.

Systematikken og innholdet i selve observasjonssystemet CLASS skal være gjentakende i alle deler av intervensjonen. Dette gir tydelige og gjenkjennbare strukturer for fagdager og veiledningsmateriell.

Å omsette kunnskap til praktisk handling er en krevende prosess. For å skape muligheter for endring må man i kvalitetssystemet tilrettelegge for at ansatte tilegner seg ny kunnskap som skal føre til økt kvalitet i det daglige arbeidet.

Innføring av kvalitetssystemet medfører endringer i hvordan man jobber sammen på både barnehage- og avdelingsnivå. Implementeringen av «Sammen om å få det til- styrket kvalitet» vil innebære å sette i verk og gjennomføre tiltak i hele personalgruppen, både innad i barnehagen og innad i hver avdeling.

Implementering er en prosess som går over tid og på forskjellige nivåer, og det vil være av betydning å finne frem til motiverte personer i barnehagene som kan støtte opp under denne prosessen. For å fungere må pådrivere være gode rollemodeller som blir lyttet til av sin egen gruppe.

Styrere, pedagogiske ledere og sertifiserte CLASS-veiledere er implementeringspådrivere. Samarbeid på tvers av roller og ansvar må vektlegges, og summen av disse pådrivernes arbeid vil være viktige suksesskriterier. Alle pedagogiske ledere gis opplæring i CLASS- veiledning.

Deltakelse

Barnehagene som deltar får veiledning hvert 3.år. I mellom arbeider de med tema Class uten å få observasjon eller mentorveiledning. Det beskrives i årshjul hvordan året for deltakerne vil organiseres. Alle får tilbud om å delta på kursdager med ReKom og med NTNU.

Rollebeskrivelse

Prosjektledelse:

- Ansvar for å lage avtaler med eier/styrer av barnehagen
- Organisering av observasjoner hver høst og vår, samt innhenting av observasjoner
- Ansvar for rekruttering og opplæring av nye observatører og mentorer.
- Sikre resertifiseringer
- Opplæring ped.veiledere
- Ansvar for boostere/faglig opplæring og oppfølging av observatører og mentorer
- Ansvar for å lage planer- årsplan/årshjul, plan for veiledninger.
- Ansvar for rapportering til politisk ledelse.
- Årlig rapport fra de barnehagene som ikke er i «fokusår».
- Ansvar for planlegging og gjennomføring av fagdager osv.sammen med kompetansegruppa.
- Ansvar for drift og utvikling av kvalitetssystemet CLASS
- Ansvar for samarbeid med NTNU
- Evaluering/vurdering

Styrer:

- Underskrive og følge avtale om gjennomføring av kvalitetsarbeidet- CLASS
- Ansvar for å legge til rette, og sikre tid og rom til arbeid med kvalitetsarbeidet –CLASS
- Legge til rette for arbeid med CLASS i personalmøter gjennom året
- Evaluering/vurdering av arbeidet med «CLASS- året» i årlig rapport
- Har ansvar for at det drives arbeid med CLASS i barnehagen i årene imellom «fokusåret»

Mentor:

- Mentorene leder Nettverksgrupper med ca 6 ped.veiledere i hver gruppe
- Veiledning av ped.veiledere – 5 veiledninger per barnehageår
- Tilgjengelig for konsultasjon for ped.veiledere i løpet av året via mail
- Mentor deltar i en avdelingsveiledning
- Fører tilbakemeldingsskjema til prosjektledelsen etter hver veiledning
- Må være sertifisert i CLASS
- Mentorene leder Nettverksgrupper med ca 5- 6 ped.veiledere i hver gruppe

Ped.veiledere:

- Ped.lederen på avdelingen er ped.veileder (alle avdelingene i barnehagen).
- Deltar i 5 veiledninger med mentor, og leverer praksisfortellinger til mentor innen frist.
- Gjennomfører CLASS-veiledning på egen avdeling minimum 1 gang per måned.
- Fører tilbakemeldingsskjema til mentor for hver veiledning.
- Forplikter seg til å følge veiledningsmanualen og holde seg oppdatert på CLASS.

Avdelingen:

- Alle ansatte deltar aktivt i avdelingsveiledningene, og leverer praksisfortellinger til ped.veileder innen frist. Alle ansatte deltar i CLASS-opplæring og fagdager.
- Observasjon hvert annet år med tilbakemelding. Dimensjon velges etter tilbakemelding.

Observatører

- Ansvar for gjennomføring av CLASS-observasjoner høst og vår. Frikjøp
- Ansvar for å levere observasjonsmaterialet til prosjektledelsen
- Årlig resertifisering
- Oppdatering og deltakelse i Boostere

Årshjul 2022/2023 for Pulje 2

TIDSPUNKT	INNHold	ANSVAR
20.juni	Informasjonsmøte om «Sammen om å få det til- styrket kvalitet» til styrerne i Pulje 2	Kommunen
15. august	Fagdag for Pulje 2 med May Britt Drugli	Kommunen
6. september	Booster for observatører og mentorer- Toddler + motorikk	
7.september	Booster for observatører og mentorer- Pre-K	Kommunen
September Uke 37 og 38	CLASS- observasjoner i avdelingene. Tilbakemelding fra observatør til avdelingen.	Kommunen setter opp tidspunkt for observasjon
27.september og 29.september	Undervisningsdager i Class Toddler og CLASS Pre-K for alle ansatte i Pulje 2. (Alle deltar på en halv dag)- nærmere info kommer.	Kjersti Stendahl og Marit Hagen Kvål
Uke 40	Første gruppeveiledning for ped.veiledere	Mentor
Oktober	Nettverksgrupper	Mentor
November	Nettverksgruppe	Mentor
30.november	Felles fagdag for alle – Pulje 2 prioriteres	Kommunen
Mellom observasjonene	Avdelingsveiledninger (Praksisfortellinger og refleksjon) Mentorbesøk i løpet av perioden.	Ped.leder
Februar	Nettverksgruppe	Mentor
Mai	CLASS- observasjoner i avdelingene	Kommunen
Mai	Nettverksgruppe	Mentor
Juni	Rapport leveres til kommunen <ul style="list-style-type: none"> - Hvem har deltatt? - Hvilken dimensjon er valgt? - Hva er gjennomført? - Hvordan har det endret praksis? - Hvordan arbeides det videre med CLASS? 	Styrer i samarbeid med pedagogiske ledere.

Vurdering.

Barnehagene som har fått kompetanseheving leverer vurdering av egen kompetanse hvert år ut fra CLASS scoring i den valgte dimensjonen, og ved å se på hvordan praksis har endret seg, og hvordan dette har påvirket barnegruppas trivsel. Det anbefales å ta en halvårsvurdering for hver enkelt barnehage slik at de kan se om praksis har endret seg til ønsket situasjon.

Kvalitetsmelding for barnehage vil inneholde barnehagens tilbakemelding på kompetansehevingen som de har deltatt på.

Rullering

Planen gjennomgås hver vår og tar hensyn til hvilke barnehager som har fått delta hvert år.

LITTERATURLISTE

- Andersen/Bergkastet (2016) Klasseledelse- varme og tydelighet. Ped Lex
- Barneombudets fagrapport (2017) Uten mål og mening
- Bergkastet, Dahl, Hansen (2009) Elevenes læringsmiljø- lærerens muligheter. Universitetsforlaget
- Bergkastet, Duesund, Westvig (2015) Inkluderende læringsmiljø, faglig og sosialt. Gyldendal
- Drugli, Nordahl (2021) Dette vet vi om barnehagen: Foreldresamarbeid i barnehagen (redigert av Thomas Nordahl og Ole Hansen. Gyldendal
- Drugli, Onsøien (2021) Sårbare småbarn. Cappelen Damm Akademisk
- Drugli, Solheim, Berg- Nielsen (2017) Liten kan bli sliten – en norsk studie av stress blant de yngste barnehagebarna. Fagartikkel- Første steg 1/17
<https://utdanningsforskning.no/artikler/liten-kan-bli-sliten/>
- Drugli, Solheim, Lydersen, Moe, Smith, Berg- Nielsen (2017) Elevated cortisol levels in Norwegian toddlers in childcare
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/03004430.2016.1278368>
- Ertesvåg, Roland (2013) Ledelse av endringsarbeid i barnehagen. Gyldendal
- Ertesvåg, Roland (2021) Dette vet vi om barnehagen: Implementering av endringsprosesser i barnehagen (redigert av Thomas Nordahl og Ole Hansen). Gyldendal
- Fløgstad, Helle (2016) Ledelse av verdistyrte barnehager. Kommuneforlaget
- Fløgstad, Helle (2016) Verktøy som virker i verdistyrte barnehager. Kommuneforlaget
- Gotvassli (2017). Barnehagens rammeplan- en kunnskapsstatus om implementering og gjennomføring med videre anbefalinger. Rapport nr. 2/2017. Trondheim: Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning
- Helle, Fløgstad (2019). Alt jeg kan! Hvordan kroppen lærer hjernen å tenke. Cappelen damm akademisk.
- Holte, A. De syv psykiske helserettighetene
<https://arneholte.no/de-syv-psykiske-helserettighetene/>
- Holte, A. Psykisk helse: utfordringer og muligheter (Mental health: Challenges and potentials). In L. Melvold (Ed). Helstøpt: En bok om kvalitet i barnehagen. Diecast: A book about quality in Norwegian child care centres. Kapittel 4. Oslo: Kommuneforlaget, s. 25-51. (Book chapter
- Holte, A. Slik bygger vi psykisk helse og forebygger psykiske lidelser (13:12)
<https://arneholte.no/videogalleri/#uael-video-gallery-f9a5413-2>

- Holte, Arne (2016). Sats bredt på psykisk helse i barnehagen og skolen!
<https://psykologisk.no/2016/06/sats-bredt-pa-psykisk-helse-i-barnehage-og-skole/>
- Holte, Arne: Artikkel 9 – Barnehagen som depresjonsforebyggende arena. (Child care centres as a depression preventing arena) <https://psykologisk.no/2019/07/barnehagen-som-depresjonsforebyggende-arena/>
- Jacobsen, Øyvind (2016) FLIK – forskningsbasert læringsmiljøutvikling i Kristiansand.
- Kompetanseplan Barnehage (2021-2024) Stjørdal kommune
- Kunnskapsdepartementet. (2018). Kompetanse for fremtidens barnehage Revidert strategi for kompetanse og rekruttering 2018–2022. Hentet fra: https://www.regjeringen.no/contentassets/7e72a90a6b884d0399d9537cce8b801e/kompetansestrategi-for-barnehage-2018_2022.pdf
- Kursdag, Flekkefjord kommune
- Kvistad, K., Nissen, K. og Schei, S.H. (2013). Danning og læring i det levende livet. Om pilotprosjektet Barnehagens læringsmiljø og dannelsesarena. Utdanningsdirektoratet.
- Kvistad, Sjøbstad (2005) Kvalitetsarbeid i barnehagen. Cappelen Akademisk forlag
- La Paro, K. M., Hamre, B.K. & Pianta, R. C. (2012). Classroom assessment scoring system (CLASS) manual, toddler. Baltimore: Paul H. Brookes Publishing Co ^[SFP]
- Lekhal et al. (2020). Protocol for a Randomized Controlled Trial of Thrive by Three
- Lekhal, Drugli, Solheim (2019). Små barns læring. Cappelen damm akademisk.
- Lekhal, Zachrisson, Solheim, Moser, Drugli (2016) Dette vet vi om barnehagen: Betydningen av kvalitet i barnehagen (redigert av Thomas Nordahl og Ole Hansen). Gyldendal
- Lisøy, Holme, Solheim (2018). Den utviklingsstøttende barnehagen i Sandnes. Rapport: Regionsenter for barn og unges psykiske helse, Helseregion Øst Sør (RBUP)
- Lund, Helgeland (2020) Mobbing i barnehage og skole – nye perspektiver. Cappelen damm akademisk.
- Ivestad, M., Gjems, L., Myrvang, E., Berger Storli, J., Espedal Tunmland, I.B., Lønning Velde, K. & Bjørnestad, E. (2019). Kvalitet i barnehagen. Rapport fra dybdestudien i det longitudinelle forskningsprosjektet Gode barnehager for barn i Norge (GoBaN). Rapport nr. 85, Universitetet i Stavanger. <https://uis.brage.unit.no/uis-xmliui/handle/11250/2630132>
- Meld. St. 6 (2019-2020) Tett på - tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO.
- Meld.St.19 (2015 – 2016) Tid for lek og læring – Bedre innhold i barnehagen.
- Meld.St.24 (2012-2013) Framtidens barnehage
- Melvold, L (2018) Livsmestring i barnehagen – å bære sin egen bagasje. Kommuneforlaget
- Melvold, Line (2016) Mening, mot og menneskeverd. God pedagogisk praksis og faglige prosesser i barnehagen. Kommuneforlaget

Nystad et al. (2020). Toddlers` stress during transition to child care

Ogden, Terje (15. august 2016) Foredrag: Skolen, barnehagen og barns atferd - inkludering og gruppe/klasseledelse i pedagogiske tiltak for alle. Kursdag, Flekkefjord kommune

Powell, Cooper, Hoffman, Marvin (2015) Trygghetssirkelen – en tilknytningsbasert intervensjon. Gyldendal akademisk. <https://arneholte.no/videogalleri/#uael-video-gallery-f9a5413-2>

Roland, Ertesvåg (2018) Implementering av endringsarbeid i barnehagen. Gyldendal

Sandseter, Hagen, Moser (2018) Kroppslighet i barnehagen – pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse. Gyldendal

Showers, Joyce (2005) The evolution of Peer Coacing,
<https://www.yumpu.com/en/document/read/24602548/the-evolution-of-peer-coaching-beverly-showers-and-bruce-joyce>

Sommersel, Vestergaard, Larsen (2013) Kvalitet i barnehager I skandinavisk forskning 2006-2011. En systematisk forskningskartlegging. Danish Clearinghouse for Educational Research

Utdanningsdirektoratet (2017) Rammeplan for barnehagen – innhold og oppgaver

Avtale med eier/styrer Class.

Navn på barnehagen:.....

Barnehagen får:

- 2 Observasjoner av gruppene av observatør utenfra vår og høst
- Tilbakemelding fra observatør til hele personalet i avdeling.
- 5 Veiledninger av ped.ledere i gruppe med mentor
- Frikjøp for å delta på veiledning for ped.ledere.
- Oppfølging av mentor ved behov
- Tilbud om kurs på planleggingsdager

Barnehagen må bidra med:

- Jobbe aktivt med Class dimensjoner mellom veiledninger.
- Skrive ned praksis fortellinger som sendes mentor i forkant av veiledning.
- Pedagogisk leder må gi veiledning i CLASS hver måned i sin avdeling.
- Gi tid til veiledning av ped.ledere

Barnehagens ledelse og de involverte har lest og forstått innholdet i avtalen.

Vi forplikter oss gjensidig til å oppfylle intensjonen i avtalen.

For barnehagen

For Stjørdal kommune

.....

.....